

451581

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

Dr. Oprean Sabîn
Str. Vidcan 8. Cluj
376

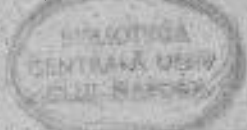
XI
MARTIE
No. 6
1931

In acest număr: Când guvernează aventurierii, de Alexandru Hodoș; Atenuarea crizei agricole de P. Nemoianu; Destăinuirile unui gest de Vladimir Nicoară; Viața satului în literatură de Gh. Biriș; Schimbarea de guvern în Spania de Virgil P. Râmniceanu; Cronica politicii interne: Imprumutul rușinos, Lovitura împotriva Băncii Naționale, Consfătuirea dela Cluj de A. H.; Gazeta Rimată: S'a făcut, — nu s'a făcut... de Ion Comision; Insemnări: D. Mironescu e energic. Un decret regal care va trebui remaniat, Socialiștii despre stările din Rusia, Țara foamei, Un ministru, nu ca ai noștri, Cetățeni de onoare, etc., etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

32 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

© BCUCluj

Țara Noastră

Când guvernează aventurierii...

Cei mai cutezători aventurieri ai vieții noastre politice se găsesc la cârma țării de peste de doi ani. E de prisos să mai amintim urmările nefaste, provocate de această tristă experiență. După o vinovată campanie de afățare a spiritelor, în decursul căreia au semănat peste tot vrajbă, ură și revoltă, hordele național-tărăniste au pus mâna pe putere mulțumită numai unei slăbiciuni de neînțeles a fostei Regențe, aruncându-se asupra tuturor așezămintelor publice, ca o ploaie de lăcuste flămânde.

Fiecare venea cu pofta, îndelung clocită, a unei pricopsiri integrale. Nimeni nu purta grija marilor interese naționale. Niciunul nu se gândea la consecințe. Lacoma nepriecere a cutropitorilor s'a apucat să întreprindă pe trupul anemiât al României, cele mai deșuchiate și mai păgubitoare reforme, menite să facă *tabula rasa* din întreaga muncă a predecesorilor și să asigure un plasament productiv pe seama tuturor agenților electorali fără profesiune certă.

Așa s'au născut, pe rând, ca niște adevărați monștri ai unei rușinoase mezalianțe, atâtea legiuri nenorocite ale regimului actual, care, voind să-și păstreze vreme cât mai îndelungată exploatarea unui noroc nevisat, și-a închipuit că va putea să-și consolideze cucerirea pe ruina tuturor claselor producătoare, în disprețul primejdiilor la care era expusă țara însăși. Așa au fost înjghebate faimoasele regii autonome, mulțumită cărora avușii de miliarde de lei au fost smulse din gospodăria statului și date pe mâna partizanilor. Așa s'au asvârlit asupra bieților cetățeni impozite insuportabile. Așa s'au secătuit, una după alta, toate sursele de bogăție ale națiunii: negoțul mai întâi, industria mai pe urmă, agricultura însfârșit.

Această operă de dărâmare premeditată, sortită să paralizeze orice efortare a muncii oneste, ridicând la suprafață pretutindeni drojdia tulbură a clientelei de partid, n'a întârziat să-și arate efectele sale. Din trimestru în trimestru, din lună în lună, dela o zi la alta, situația finanțelor României s'a înrăutățit. Cumpăna bugetară se

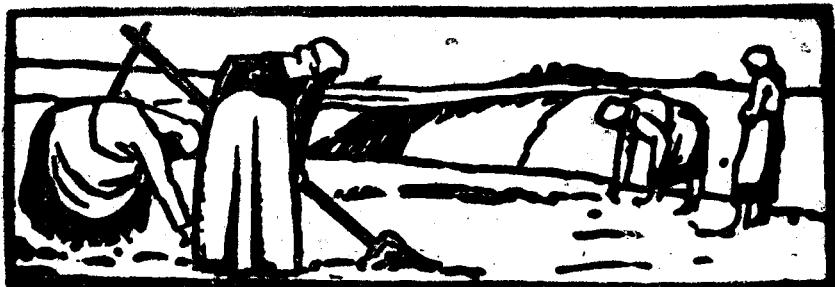
apleca tot mai mult spre discul împovorat al cheltuielilor, pe care contra-greutatea insuficientă a veniturilor nu mai reușea să-l mențină în echilibru. Deficitele s'au acumulat în fiecare an, — cel din 1930 întrecând pe cel din 1931, — până când am ajuns acolo unde suntem astăzi.

După ce a bătut toba licitației la ușa contribuabilului; după ce a reușit să mai comprime încă salariile de mizerie ale funcționarilor; după ce a sărăcit deopotrivă pe comercianți, pe industriași și pe agricultori; după ce a concesionat chibriturile lui Krueger, telefoanele lui Morgan și pe foștii funcționari unguri dlui Romulus Boilă, după ce a plătit cu gloanțe pe muncitorii dela Lupeni și a bătut cu bastonul de cauciuc pe invalizi la București, — guvernul național-tărănist s'a văzut ajuns în imposibilitate de a mai face față nevoilor de fiecare zi. Slujbașii statului nu-și primesc leafa cu lunile. Armata n'are cu ce să-și achite furnizorii. Cele mai urgente obligații nu pot fi satisfăcute, fiindcă în tezaurul public n'a intrat dela începutul anului până azi nici un sfert din încasările prevăzute.

În aceste condițiuni, aventurierii dela cârma țării, simțind că dezastrul nu mai poate fi evitat, au recurs la o soluție extremă încercând contractarea cu orice preț a unui împrumut în străinătate. Caracterizați până la marginea mormântului lor de o complectă lipsă de scrupul, național-tărăniștii n'au recurs la creditul bancherilor de peste graniță în vederea unor investiții rentabile pentru stat, ci, pur și simplu, fiindcă aveau nevoie arzătoare de bani pentru acoperirea supărătoarelor goluri din buget. Astfel, România urmează să ia asupra sa o datorie de 8 miliarde lei, care va apăsa asupra noastră vreme de 40 ani, pentru a prelungi cu o lună agonia unei cârmuiri falimentare! Și fiindcă s'a găsit un om, cu judecată clară și cu un impecabil sentiment de demnitate, care, în calitate de guvernator al Băncii Naționale, a socotit de datorita sa să încerce schimbarea unor clauze prea severe, — pe care ușurelul d. Mihai Popovici se pripise să le accepte fără să mai discute asupra lor, — aventurierii n'au pregetat să folosească un procedeu destul de des întrebuintat în anumite operații financiare forțate. Au instalat cu revolverul în mână la conducerea Băncii Naționale, pe d. Const. Angelescu, deputat de Caliacra, un specialist foarte popular printre comitagiții din Cadrilater...

Nu-i greu de prevăzut, că această brutalitate fără precedent, care nu lovește atât într'o persoană trecătoare, ci într'un așezământ de temelie al țării, va fi urmată de complicații foarte serioase, atât în cece privește politica dinăuntru, dar mai ales în cece privește prestigiul obrazului românesc în afară. Încă odată ne găsim înaintea unei lovituri îndrăznețe, profitabilă pentru deținătorii de astăzi ai puterii, dezastruoasă pentru țară. Stăpâniți de o adâncă îngrijorare, cu viziunea tot mai precisă a prăpastiei spre care suntem împinși, mai adresăm României noastre o singură urare: Să nu-i dea Dumnezeu tot răul, pe care îl mai pot face încă aventurierii cari au ajuns s'o cârmuiască.

ALEXANDRU HODOȘ

Atenuarea crizei agricole

I.

În dosul crizei economice actuale, care copleșește orice altă problemă, stau două elemente: unul unanim recunoscut și care se datorește repercusiunii crizei mondiale, și altul contestat încă, dar nu mai puțin adevărat și care pornește dintr'o concepție de guvernare constant greșită și de care ne vom ocupa mai jos.

Deși România este un stat eminentemente agricol, în ultimul deceniu nu s'a făcut mai nimic pentru propășirea agriculturii. Guvernarea românească a îmbrățișat cu amândouă mâinile problema industrială, creindu-i toate avantajile posibile, — de credit și concurență, — fără să avem, totuș, o industrie, neglijând în acelaș timp agricultura pe care o avem și a cărei existență acum este serios amenințată.

Al doilea element greșit în concepția noastră de guvernare îl constituie felul nostru de a ajuta agricultura, atunci când într'adevăr vrem să facem ceva pentru ea. Ca în tot trecutul nostru politic, ne inspirăm din programe pur teoretice, sau la modă, iar nu din realitatea vieții noastre proprii. În cumplita iarnă socială ce s'a abătut asupra lanțului carpațin, noi ne încăpățănăm să purtăm frac și joben, în loc să îmbrăcăm cojocul strămoșesc, experimentat cu atâta folos. După toate semnele, oficialitatea noastră perseverează înainte în această greșeală tradițională. Dovada o vedem în faptul că, lupta împotriva crizei economice nu se angajează frontal, ci pe căi ocolite, prin conferințe internaționale și „sisteme preferențiale“, răsunătoare, de pe urma cărora, însă, nu va apare nicio schimbare esențială înspre mai bine, sau una abia perceptibilă.

Modesta noastră părere este că, o destindere reală în criza economică nu ne poate veni din afară, ci dinlăuntru, prin măsuri

care nu reclamă nici un fel de teorie savantă, căci ele se îmbie vederii tuturor.

Aruncând o privire retrospectivă asupra ultimului deceniu, ni se pare că două elemente se desenează cu o tendință de stabilitate. Primul este fenomenul legat de cultura noastră de cereale. Am văzut că, indiferent de rezultatul recoltelor anuale, prețul cerealelor nu s'a putut ridica la nivelul ante-belic, nici măcar în anii cu un rod compromis. Până acum câteva timp se credea că, acest fenomen se datorește exclusiv exproprierii, care a scăzut calitatea cerealelor noastre, credință definitiv spulberată de faptul că, fenomenul s'a repetat și în țările cu o cultură de cereale intensivă și raționalizată. De atunci cauzele acestei stări de lucruri se caută în altă direcțiune și asupra lor nu este locul să insistăm aci.

Al doilea fenomen cu tendință de stabilitate se remarcă în legătură cu producția și valorificarea vitelor. În ultimii zece ani, acest produs a fost mereu cerut și bine valorificat. O scădere a prețurilor, — dar numai în interior, — la animale nu s'a înregistrat decât o singură dată, într'o epocă când regimul vamal făcea imposibil exportul vitelor, prin perceperea unor taxe exorbitante care, adunate laolaltă dau o sumă de circa 80 miliarde, pe spatele agriculturii, intrate în budgetul general al statului.

Urmărind mai departe întâmplările din cuprinsul țării noastre, vom vedea că, nu toate provinciile suferă în mod egal de pe urma crizei economice în curs. În vechiul Regat situația este deadreptul catastrofală, pe câtă vreme în Ardeal și Banat se mai poate suporta. Bine înțeles, situația aceasta este suportabilă în sensul că, elementele de producție nu au ajuns încă la limita capacității lor de rezistență. În afară de asta, pe câtă vreme în vechiul Regal băncile refuză de a mai acorda credite la țărani, în Ardeal și Banat operațiunile cu țărani continuă. Cunoștem personal cazuri, când bănci cu un portofoliu țărănesc de 10—20 milioane nu au în momentul de față de cât 10—20 polișe protestate. Scadențele sunt respectate cu sfințenie, cel puțin în ceea ce privește dobânzile. Puterea mai mare de rezistență a Ardealului și Banatului zace în faptul că, acolo predomină producția de vite, — mai de preț, — pe câtă vreme vechiul Regat este exclusiv cerealist.

Constatarea de mai sus este confirmată și de un exemplu străin. Făcându-se sumarul craturilor recente bancare din America, s'a constatat că, numai băncile care se bazau pe operațiuni în legătură cu creșterea vitelor, au putut să înfrunte criza, pe câtă vreme băncile cerealiste aproape toate au sucombat.

Dacă observațiile noastre de până aci sunt juste și se vor putea verifica ca atare, putem trage concluzia că, o ameliorare economică în țara noastră nu poate veni decât dela cultura vitelor. Înspre aceasta să ne îndreptăm toată privirea și toată atențiunea. Ceea ce a făcut Italia cu ofensiva grâului, să repetăm și noi în domeniul culturii animalelor; să începem ofensiva culturii vitelor.

II.

Preconizând intensificarea culturii animale, ca o acțiune capabilă să atenueze dintru început proporțiile crizei economice în care ne zvârcolim, aceasta trebuie să se manifeste în două direcțiuni, îmbrățișând producția, ca și valorificarea ei, deopotrivă. Cea dintâiu fiind o chestiune de pură specialitate, ce nu poate fi tratată aci, mai ales că producția nu este în criză, ne vom ocupa de cea de a doua, care este de urgență mai mult decât arzătoare.

O valorificare rentabilă a producției de animale, se face prin creierea de debușeu și prin organizarea comerțului în acest scop. Fiind vorba de surplusul de animale ce urmează a fi valorificat, — și din păcate singurul articol ce mai are preț, — atențiunea noastră trebuie îndreptată în spre piețele străine. În această privință, stăm însă așa de rău, încât lucrurile trebuiesc luate dela început, ca și cum nu am mai fi avut vreodată raporturi comerciale cu străinătatea. Vina pentru această stare de lucruri, revine, în cea mai mare parte, guvernării românești de totdeauna, de oarece s'a condus după considerațiunile momentului, mai adesea de ordin fiscal. Abia acum, când izolarea noastră a devenit complectă, ne-am adus aminte că măsurile ocazionale nu pot avea decât un efect îndoelnic și că a governa înseamnă a prevedea. Cu alte cuvinte, cultura agricolă nu se poate raționaliza, fără o raționalizare a guvernării însăși.

În adevăr, exportul nostru de animale se găsește azi într'o situație din cele mai jalnice. Din toate țările mai apropiate, una singură admite intrarea liberă a animalelor noastre: Italia, și unde, în timpul din urmă s'a exportat foarte mult. Piața Italiei ne-a fost întotdeauna favorabilă, dar nu ne era accesibilă prin faptul că Jugoslavia refuza cu încăpățănare să ne permită tranzitul. În cele din urmă a cedat, dar nu grație Micei Antante, sau conferinței dela Sinaia, ci sprijinului indirect dat de guvernul italian, care a declarat în scris, că va primi vitele românești chiar dacă sunt bolnave. Astfel, guvernul jugoslav a pierdut singurul pretext ce'l mai avea, — pe acela de ordin sanitar-veterinar, — în temeiul căruia s'a opus, zece ani de-a rândul, la tranzitul vitelor românești.

Cu a doua țară aliată, cu Cehoslovacia, iar nu stăm tocmai pe platforma unei perfecte înțelegeri. Exportul în această țară se izbește de două mari dificultăți: una care este contingentarea exportului nostru, neadmitând decât importul a maximum 42.000 capete de vite anual; a doua izvorăște dintr'o lege a statului vecin, care nu permite importul direct, prin comercianți străini sau români, ci numai prin firme cehoslovace. În sensul acestei legi, comerciantul român numai până la frontieră dispune de vitele sale; acolo trebuie să predea marfa comerciantului cehoslovac, desemnat de Ministerul de Industrie și Comerț din Praga. Pe lângă aceste dificultăți formale, acceptate și de acordul nostru comercial cu Cehoslovacia, se mai adaugă și altele, pe cale de interpretare, cum a fost pretenția inițială a comercianților cehoslovaci, ca și pe teritoriul României tot

ei să desemneze cari comercianți români să aibă dreptul de a face export în Cehoslovacia. Această pretenție a fost înlăturată într'un mod asupra căruia vom reveni cu detalii.

Cu Austria, piață atât de bună eri, acum stăm rău de tot. Pornind dela ideea că, în sensul aranjamentului comercial provizoriu ce avem, nu ar fi obligată să ne aplice clauza națiunii celei mai favorizate și la animale, deși această condiție este precis stipulată, guvernul austriac a adoptat sistemul autorizațiilor de export, respectiv import. Mai rău este, că nici nu emite ministerul aceste autorizații, ci asociația comercianților respectivi, și vă puteși închipui în ce condițiuni altruiste! Pentru înlăturarea acestei stări umilitoare pentru România, Ministerul de Domenii a trimis o delegație la Viena, cu mandatul ca să încerce regulamentul de exportul nostru de animale, pe altă bază.

Cu Germania nu avem nici măcar un tratat comercial; abia de aci încolo este vorba să se încheie. După informațiuni particulare însă, nu ne surâde vre-o perspectivă bună, nici în această direcție. Germania nu vrea să importe decât: orz, porumb, păsări, ouă, fructe și vin. Vite cornute nu permite sub nicio formă, nici în stare vie, nici tăiate. Singurul export de vite posibil în Germania ar fi carnea de porc preparată.

De curând, comercianții români au făcut încercarea de a exporta vite în Franța și se așteaptă cu nerăbdare experiențele acestor prime transporturi.

Cu țările din Orient nu avem nicio legătură de asemenea natură. Posibilitățile noastre de export în această direcțiune încă nu au fost studiate.

În fața acestor împrejurări jălnice pentru export nu puteau rămâne imposibili nici factorii oficiali, nici producătorii și nici comercianții exportatori români.

III.

Cunoscând situația exportului nostru de animale, problema ce se pune factorilor noștri oficiali, cât și producătorilor și exportatorilor era, ca să eșim cât mai repede din impasul și izolarea ce ne înăbușea. Aceasta se impunea cu atât mai mult, cu cât vitele arătau — și din fericire mai arată încă — o tendință de valorificare remuneratoare.

Din lungile chibzuiiri ale factorilor oficiali și producători, respectiv comercianți, s'a cristalizat un plan de acțiune care, în primăvara anului 1930 s'a și legiferat și în baza căruia au luat naștere sindicatele pentru organizarea exportului nostru de animale și carne proaspătă, înființarea pe regiuni de producție și anume: București, Cernăuți, Satu-Mare, Oradea, Cluj, Brașov și Timișoara, cu circa 300 de membrii producători și exportatori. Activitatea acestor sindicate este armonizată, îndrumată și susținută de o uniune centrală cu

sediul în București, lucrând în contact direct cu Ministerul de Agricultură și Domenii și cu cel de Industrie și Comerț, respectiv cu Institutul Național de Export.

Organele odată create, activitatea acestora a început a se desvolta în patru direcțiuni: a) pentru păstrarea debușeurilor existente, pedeoparte, raționalizând exportul, evitând anarhizarea piețelor printr'un export neregulat, care ar duce la scăderea prețurilor externe și interne, de alta înlăturând dificultățile inerente sistemului de contingentare impus de Austria și Cehoslovacia; b) găsirea de noi debușuri pentru valorificarea animalelor noastre; c) de a sugera guvernului încheierea dela stat la stat a unor acorduri speciale între organizațiunile profesionale respective, și d) obținerea dreptului de tranzit a vitelor noastre prin toate țările ce ne înconjoară.

Acest program simplu însă, pe care îl înțelege orice laic, fără vreo pregătire teoretică specială, este foarte greu de realizat. Și ce este mai interesant, dificultatea cea mai mare vine dinlăuntru, ivindu-se în forme variate și imprecise, recrutând aderenți printre înalți funcționari din ministere, ca și în presă și în opinia publică. Anume, guvernul evitând să facă un nou organ birocratic, care să lucreze din ordin, a crezut că este mai bine să-i organizeze pe înșiși cei interesați într'o asociație particulară și profesională, acordându-le o autonomie completă. Până aci însă nimic de zis. Dar ca organizația creată să fie viabilă și să poată demonstra celor ce nu pot pricepe marea încordare economică dintre nații, state și continente, din zilele noastre, precum și de nevoia inevitabilă a unei lupte organizate, s'au creat pe seama acestora și oarecari avantagii și de aci izvorăște marea dificultate ce se manifestă în modul arătat.

Să vedem în ce constau avantajele acordate sindicatelor pentru exportul de animale, ca să vedem dacă nu cumva este posibil să lămurim măcar pe cei de bună credință.

Cu începere dela 1 Februarie a. c. s'a introdus un nou regim vamal în sensul ca, exportatorii neînscrisi în sindicatele menționate, să plătească taxe duble de export. Regimul vamal de mai sus însă, numai de formă este un avantaj, căci prin aceasta nu se stânjenește nici de cum libertatea exportului, iar sindicatul nu înseamnă deloc vreo organizație ermetic închisă. În aceste sindicate se poate înscrie orice producător sau exportator cu firmă înregistrată în țară, dacă va îndeplini condițiile prevăzute de statute, foarte ușor de satisfăcut. Pentru exportatori nu există nici un alt dezavantaj, decât că înscriindu-se în sindicat, el va fi de aproape controlat, dacă respectă sau nu condițiunile convențiilor sanitare-veterinare internaționale, precum și interesele superioare ale statului și ale producției și comerțului românesc. S'au făcut atâtea abuzuri în anii din urmă cu exportul vitelor bolnave, încât un control, oricât de sever ar fi, se impune ca cea dintâi condiție pentru viitorul exportului nostru. Cine nu consimte să intre în sindicat, înseamnă că nu se poate încadra în interesele economiei naționale, preferând să bătătorească căi lăturalnice greu

de controlat. Ocolind deci drumul deschis, trasat de nevoile economice ale statului, e just ca el să plătească acest lux cu taxe duble de export.

Un ultim argument al acelor ce nu simpatizează cu ideia organizării exportului este că, sindicatele percep oarecare taxe dela marfa exportată, din care se întreține aparatul, foarte redus de altfel, administrativ al organizației. Nici acest argument nu este serios, de vreme ce, după constatări oficiale, sindicatele pentru organizarea exportului de animale sunt cea mai eficientă organizație de acest fel din întreaga țară

IV.

Libertatea absolută în materie de export este tot ceace poate fi mai periculos în împrejurările de față. Noțiunea aceasta în noua configurație politică și economică internațională trebuie interpretată în sensul ca libertatea întreagă să existe numai pentru marfă, nu și pentru individul care o transmite dintr'o țară într'alta. Cu alte cuvinte, circulația mărfii nu trebuie să depindă decât de capacitatea noastră de producție, fără contingentare, permise de export și import, taxe vamale prohibitive, opreliști de tranzit, etc. Nu-i putem admite aceeași libertate și comerciantului care promovează circulația bunurilor. Acesta trebuie să se supuiе unor numeroase condițiuni, fără respectarea căror libertatea de circulație absolută a mărfii devine iluzorie. Un caz recent vine să confirme cu exemple cât se poate de grăitoare temeinicia celor spuse până aci.

Acum vreo două luni s'a deschis un deuseu nou pentru vietele din România și anume în Franța. Exportatorii români, realizând la primele transporturi câștiguri nevisate, au crezut că pot profita la infinit de aceste prețuri bune și, vânând după un câștig progresiv, în locul unuia mai modest, dar permanent, în câteva săptămâni au dat cu toții năvală, pierzând tot ceace câștigaseră la început. În momentul de față, deși libertatea exportului persistă, nu se mai trimite nici un transport în Franța, deoarece nu mai există nici o rentabilitate. Pentru a reface piața Parisului, sindicatele se ocupă acum cu ideia de a-și impune o contingentare benevolă în ce privește exportul nostru în Franța, limitându-și, fără nici o impunere libertatea de export de care la început au abuzat. Adică, exportatorii români s'au convins, prin experiențe dureroase arătate mai sus, de nevoia raționalizării exportului.

Dar nevoia raționalizării se impune și pentru țările unde exportul românesc este contingentat, cum este în Austria și Cehoslovacia. Cota de 42.000 capete anual în Austria și 45.000 capete anual în Cehoslovacia nu ne-a fost admisă ușor. Aceasta ni s'a acordat după lungi și anevoioase tratative, căci și unii și alții susțineau că nu am avea posibilitatea de a exporta un asemenea stoc de animale. A trebuit să facem dovada cu statistici întocmite pe ultimii zece ani, că exportul nostru în aceste țări a fost mult superior acestui număr.

500.000.000
Din modul cum au decurs tratativele care au avut ca rezultat stabilirea cotelor de mai sus, se degajează pentru noi obligația de a și exporta de fapt acest număr, pentru că altfel, la încheierea viitorului acord comercial, anunțat pentru 30 Iunie a. c., ni s'ar pune din nou problema reducerii cotei. Dacă deci exportatorii români ar fi lăsați să se conducă după considerațiuni de pură conjunctură, exportând numai când ar avea un câștig progresiv, — după cum s'a încercat în Franța, — evident, în câteva săptămâni s'ar anarhiza piața Vienei și exportul ar stagna până la ivirea unei noi conjuncturi. Iată deci și aci nevoia de a interveni, limitând libertatea de acțiune a comercianților, pentru ca întreaga cotă să poată fi exportată, ceea ce, bine înțeles, nu se poate face fără stabilirea unor norme din partea sindicatelor.

Dar exportul nostru în țările contingentate mai are și o altă latură, care în momentul de față se discută cu multă aprindere de însăși cercurile noastre guvernamentale. Anume, sindicatele cer ca exportul în țările care ne-au contingentat, să fie admis numai membrilor acestor sindicate, pe câtă vreme Ministerul de Finanțe înclină să-l admită pentru toată lumea, dacă respectivii vor plăti taxe duble de export. Soluționarea acestei chestiuni nu este ușoară și iată din ce motive.

Necesitatea organizării sindicatelor pentru exportul de animale a fost dictată în primul rând de contingentarea ce ne-a aplicat-o Austria și Cehoslovacia, dublată de tendința ambelor state de a și crea o clasă de rentieri pe spatele producătorilor și exportatorilor români. În Austria se practică integral această tendință, întrucât permisele de import asupra contingentului românesc de animale îl dau exclusiv comercianții austriaci, cui vor ei și cu taxele stabilite de ei. În Cehoslovacia aceiași tendință nu s'a putut valorifica decât în parte, Ministerul de Comerț de acolo mulțumindu-se să dispună numai asupra unei jumătăți din contingentul de animale românesci.

Dacă acum, guvernul român s'ar mulțumi numai cu incasarea taxelor duble de export, adică cu un rezultat pur fiscal, atunci toată organizația sindicatelor cade, pentru că la baza înființării lor nu a stat un scop fiscal, ci unul de înaltă politică economică. Din moment ce comercianții austriaci vor avea dovada, că statul român nu înțelege să ocrotească pe producătorii și exportatorii săi dincolo de raza intereselor lui fiscale, ei își vor lărgi și mai mult tendința practică până acum, făcându-se stăpâni pe cele 42,000 capete de vite, în chiar cuprinsul țării noastre, înainte de a le fi cumpărat. Contingentarea fiind impusă și acceptată de noi, comercianții austriaci ar sfârși prin a avea monopolul discreționar asupra exportării acestuia. Prin urmare chestiunea este: să recunoască guvernul nostru dreptul de monopol al sindicatelor asupra contingentului austriac, în interesul unei politici economice superioare, sau să consfințească monopolul comercianților austriaci, de dragul intereselor sale fiscale.

Noi credem că, legalizarea monopolului austriac nu se poate admite sub niciun motiv, nici măcar în cazul când veniturile provenite

din taxele duble ar fi reale și apreciabile. Să se facă mai întâi dovada productivității taxelor duble și nici atunci exportul nemembrilor sindicatelor să nu se admită în țările contingentate, decât în afară de cota de 42,000 capete. Numai o asemenea măsură ar însemna, că guvernul este condus de nevoile producției, iar nu numai de acelea ale fiscalității.

V.

Intensificarea exportului și valorificării animalelor noastre trebuie să înceapă dela factorii oficiali românești. Toate convențiile comerciale cu statele străine trebuiesc alcătuite pe bază de riguroasă respectare a valorificării acestui articol de export, am putea spune cel mai însemnat în împrejurările de față. Vigilența noastră trebuie să fie cu atât mai încordată, cu cât acordurile comerciale provizorii, actualmente în vigoare, au fost redactate cu totală neglijare a exportului de animale. Convenția cu Franța, de pildă, aranjează marea problemă a exportului nostru de animale în șapte rânduri vag formulate (art. 17), la care se mai adaugă o precizare anexă de alte zece rânduri, în cari se spune că se „permite admiterea importării în Franța a cărnurilor proaspete sau congelate, precum și animalelor de tăiere din speța ovină, bovină, porcină, cu destinațiunea directă a abatoarelor desemnate de ministrul agriculturii“, — deci cu excluderea vitelor românești din târguri, adică dela libera concurență. Dar măcar asupra vitelor exportate în Franța, exportatorul român rămâne proprietar al mărfii până la abator, ceea ce nu este cazul cu Austria și Cehoslovacia. În sensul acordurilor comerciale provizorii încheiate cu aceste țări, și prelungite până la sfârșitul lui Iunie a. c., în afară de restricțiunea contingentării, producătorii, respectiv exportatorii nu sunt proprietari ai mărfii decât până la granița României; odată cu trecerea acesteia nu este nici proprietar, nici liber concurent pe piața din Viena și Praga. Evident, asemenea stipulațiuni nu mai pot fi menținute în noile convenții definitive ce se vor încheia.

O altă condiție vitală pentru exportul nostru de animale este libertatea tranzitului prin diferitele țări împrejmuitoare. Până în Octombrie 1930, spre Apus, nu aveam decât o singură țară vecină care permitea tranzitul vitelor românești: Cehoslovacia. În Octombrie ne-a permis tranzitul, după cum am arătat, și Jugoslavia, ceea ce a dat un avânt extraordinar exportului nostru în Italia. Ungaria, pe teritoriul căreia am avea cele mai bune legături de cale ferată cu toate centrele din Apus, ne este mereu închisă.

În momentul de față, piața cea mai bună de desfacere și liberă de orice contingentare pentru exportul animalelor noastre o constituie Italia și Franța. Nu peste mult se va încerca exportul și în Spania, de unde ne-au venit cereri foarte mari, cu bune perspective de valorificare, dacă se vor putea învinge dificultățile de transport, având în vedere distanța enormă dintre cele două țări. Am putea trage concluzia că, în privința exportului de animale numai

țările latine nu ne privesc cu ochi de concurent și unde exportul nostru se admite în toată libertatea. Dintre celelalte piețe europene, numai Viena rentează, dar aci ne izbim de marele obstacol al contingentării.

Cât privește Orientul, în această direcție lucrurile trebuiesc luate dela început. Până în prezent avem oarecari legături numai cu Grecia și Turcia, dar fără să putem vorbi despre un export propriu-zis. În anul 1930 am exportat în Grecia 624 bovine și 1761 ovine, 67 caprine și 74 porci grași, iar în Turcia 69 cabaline, 437 bovine, 1340 ovine și 45 caprine. Cu restul Orientului nu știm să avem vreo legătură sub acest raport.

Incheind prin aceste rânduri schițarea cadrului general în care se prezintă problema exportului nostru de animale care, prin tendința de continuă scădere a prețurilor la cereale, a ajuns la primul plan al economiei noastre agricole, promitem să semnalăm și în viitor orice schimbare, fie în bine, fie în rău, ce ar surveni în acest domeniu, căci înspre această ramură de producție se îndreaptă acum nădejtile agriculturii noastre.

P. NEMOIANU

Destăinuirile unui gest

D-l general M. Ionescu, în calitate de director general al regiei autonome C. F. R. a făcut un gest temerar care, — fără îndoială, — a pus pe gânduri pe numeroșii membri ai consiliului de administrație. Că n-au priceput acest gest în adevărata lui semnificație și că nu'l vor imita, nu mai încapе îndoială. Trebuie să fii de corectitudinea dlui general Ionescu ca să renunți la 1 milion și jumătate pe an. Și ar fi o naivitate fără seamăn numai presupunerea că am găsi între stâlpii actualului regim — reprezentat de parveniți și ariviști, — asemenea rar exemplar.

Să renunțe la 1 milion și jumătate? „Ce naiv!“, și-or fi zis hultanii regimului din respectivul consiliu de administrație. Nu, noi nu suntem capabili de asemenea gesturi deplasate. Noi încasăm, că doar pentru asta suntem aici. Că aportul nostru este nul, că numai încurcăm treaba și țeșem ițele, asta-i altă socoteală. Dar, șeful, iubitul, veneratul și înțeleptul nostru șef, ca și larga și imponderabila pricepere a d-lui Virgil Madgearu, pentru asta ne-a pus aici: să încasăm. Cum să renunțăm noi la singurul nostru drept de existență? Dacă nu încasăm, înseamnă că nu existăm! Nu ne putem sinucide.

E sigur că renunțarea d-lui general Ionescu nu va găsi imitatori.

Nu scriem aceste rânduri nici pentru a lăuda gestul, — că nu pentru aceasta a fost făcut, — nici pentru a îndemna nulitățile să devie oameni capabili și corecți, că asta nu se poate. Inșă, gestul d-lui general Ionescu a ridicat un mic colțișor al perdelei democratice lăsând să răzbată până la noi duhoarea cadavrului moral acoperit până acum cu discreție. Cu batista la nas îndrăznim să ne apropiem pentru a arunca o privire repede și indiscretă.

Va să zică directorul general de la celebra regie autonomă C. F. R. primea în plus 1 milion și jumătate sub diferite forme și pretexte, pe care d-l general Ionescu nu le-a găsit elegante și

morale. Aceste forme și prefețe să zicem că erau îngrădite în diverse articole... autonome, ca să întrebuițăm un termen adecvat. Nu-i mai puțin adevărat însă, că acest biet milion și jumătate, — la care un om corect și moral este silit să renunțe, — face parte din... „economiiile“ anunțate de blânda și nepretențioasă democrație național-tărănistă. Și dacă directorul general, care după normele autonome este numai organ de execuție, primește o sumă atât de modest democratică, ne întrebăm nedumeriți, noi, — care nu cetim Monitorul Oficial — cât or fi primind oare domnul președinte și domniile consilieri, cari sunt capul, creierii, rațiunea, într'un cuvânt marii moguli ai acestei autonome regii?

Ssst! Liniște și taină; să nu afle obscurii salahori cu salariu de foame cronică și numeroșii șomeri sacrificaiți în virtutea economiei democratice!

Dacă s'ar ridica sus perdeaua de la care d-1 general Ionescu a îndoit un mic colțișor, toată lumea s'ar convinge că regiile autonome sunt numai niște calde cuiburi de plasare pentru flămânzii regimului, și că risipa spăimântătoare făcută la aceste inovații manageriene nu-i întrecută de cât de neobrăzarea cu care sunt susținute și acoperite.

De altfel, vorbind principial regiile autonome, creații răsărite dintr'o scrântită concepție de economie democratică, sunt recunoașterea fățișă a incapacității de conducere, din partea regimului actual. Căci, în ultima analiză, pentru ce au fost născocite aceste regii autonome? Pentru că nu puteau fi gospodărite cu folos de actualii guvernanți. *Pentru a scăpa de răspundere, ei au creat regiile autonome.* Aceasta numai principial, căci de fapt ele au fost născocite pentru plasarea diverșilor ihtiozauri, a căror competență și pricepere au reușit să creeze deficite.

Ca să nu intrăm în profunde și dificile exemplificări despre valoarea și folosul regiilor autonome, să luăm un exemplu ușor de priceput: regia autonomă a Teatrului Național.

Teatrul Național, mai ales în provinciile alipite, este o instituție deficitară și prin urmare de sacrificii bănești. El va mai lucra încă mulți ani cu deficite, fiind un aparat de culturalizare, care impune aceste sacrificii. Dar acestea sunt considerații subtile pentru democrația pusă pe economii... personale. Și, găsind la teatre o criză acută, — și de direcție și de repertoriu, — în loc să rezolve această criză cu ajutorul directorilor, subdirectorilor și inspectorilor de arte, — niște bugetivori mănăcatori de hârtie, — au născocit „regia autonomă“ și i-a zis: „Îți dăm subvenția din trecut; consiliul tău de administrație să facă ce știe și ce vrea. Noi n'avem timp de fleacuri“.

Dacă lucrurile s'ar fi oprit aici n'ar fi însemnat de cât incapacitate, sau, în cel mai bun caz, completă desinteresare pentru chestiunile culturale și artistice. Dar democrația nu vrea să se desmintă, și lucrurile au luat înfățișarea cuvenită. La regia autonomă a Teatrului din Cluj, — la celelalte nu știm cum s'a prezintat lucrul, —

directorul general avea un mic salariu de 100 mii lei lunar, redus mai târziu la 85 mii, în virtutea economiei democratice. Când nu era autonom s'a găsit un director, care să lucreze fără salariu; la teatrul autonom însă, aportul directorial s'a evaluat la 100 mii lei lunar. Economic, nu-i așa?

A ținut însă mult această autonomie? Da de unde! Din Iunie până în Ianuarie, când s'a concesionat, pentru că... mergea rău, era tot deficitar. Și, să nu credeți că în vremea noastră nu se mai fac minuni! Se fac și încă foarte minunate.

Ascultați și dumiriți-vă:

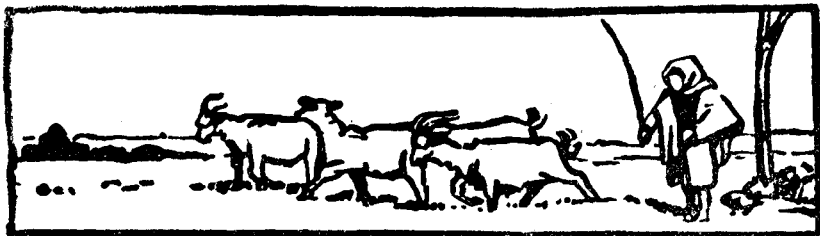
În Septembrie, directorul autonom a declarat presei că teatrul are un deficit lunar de 100 mii lei, iar în Ianuarie, același director, în tovarășia unui valoros autor dramatic, primește concesionarea acestui teatru deficitar. Și cum? Cu subvenția redusă cu 10%. Prin urmare, la o subvenție redusă, avem doi directori, un comisar al guvernului cu 20 de mii lei lunar, un director de turnee, bilete de intrare reduse la preț și totuși concesionarea a fost acceptată.

Spuneți și dv. nu-i o adevărată minune? Dacă în Septembrie Teatrul din Cluj avea un deficit lunar de 100 mii lei, acum în condiții materiale inferioare, trebuie să aibă un deficit de 200.000. Și totuși se găsesc oameni cari se sacrifică pe altarul artei naționale!

Cam așa ar argumenta democrația plasându-și oamenii ei de serviciu. Și admitem chiar că această argumentație ar avea succes, dezvoltată în fața celor ce nu cunosc adevăratul meșteșug al regiilor autonome, concesionărilor și alte aranjamente democratice, cu menirea bine stabilită de-a înțoli „pe-ai noștri”, a compromite economia națională și a deprecia instituțiile de cultură.

Domnule general Ionescu, ridică până sus perdeaua regiei autonome ca să ne minunăm și să binecuvântăm înțelepciunea economiei maghiarene!

VLADIMIR NICOARĂ

Viața satului în literatură

— Pe marginea cărților dlui Octavian Prie —

Arta alege formele caracteristice ale vieții. Viața însăși, atât de amplă și atât de variată, pare o îngrămădire de aluat frământat în lacrimi și de cioburi rupte din fețele sclipitoare ale veseliei. Arta strânge cioburile râsului frânt, unindu-le în oglinda unei imagini liniștite și senine, iar din aluatul frământat al durerilor taie formele tragicului uman.

Dl. Octavian Prie a rupt din bulgărul vieții un colț argilos — viața satului — cercând să-i dea haina smălțată a frumosului. Viața satului, uniformă în aparență, de multe ori e scena atâtor tragedii lăuntrice („*Curții pustii*“, „*In sat la noi*“) peste a căror trudă grea coboară cortina resemnării și a uitării.

În schițele mai vechi ale dlui Octavian Prie, strânse în volumul *In sat la noi* ca și în piesele d-sale dramatice (*O viișoară*, *Jertfe*), se desvăluiesc formele vieții lăuntrice a țaranului român. Crescut el însuși în lumea satului, alergând desculț prin praful de pe gruiu și adormind obosit sub paza lui Isus Îsbăvitorul, visând în dimineți înrourate straiul cumpărat de mamă din târgul Făgărașului, pe când tata poruncia ciurdarilor: — „Să nu pocniți cu bice și să nu suflați în corn că-mi treziți copilul!“ — autorul a respirat din plin atmosfera satului și a îngrămădit în suflet viața țaranului, viața de sbucium, de mulțumire legănată în cântec sau de durere înfundată în plâns... Svăcnirea acestei vieți a reușit să o prindă în șirele povestirii sau ale dialogului.

În lumea povestirilor din volumul *In sat la noi*, cu atmosferă înmirezmată de otavă, nu se aude sunet de clacson ci pocnet de bici. Durerea deaproapelui e învălită în duiosia pătimirii frățești. Munca se confundă cu natura; pământul e căminul primitiv a tutu-

ror. Chiar moartea e mai ușoară, căci parcă nu te îndepărtează de ai tăi, de hotarul pe care ți-ai frânt șalele svântându-ți broboanele de sudoare cu mâneca soioasă a cămășii, de tovarășii de trudă și de prietenii ce-ți vor perpetua amintirea, în zilele posomorâte de iarnă. Primăvara pare că ai învia și fu cu natura...

— „Mamă, să vii în zilele de praznic cu cărbuni la mine în cimitir și să-mi aduci și copila. La Florii să-mi pui pe mormânt muguri de salcie ca să știu când se desghiață pământul și să-mi faceți pomană cum se cuvine unei femei de neam... cum am fost...”

Bolnava nu-și mai lua privirea din grindă și se grăbia se închee. În jurul său vaiete și plâns.

— La biserica noastră fata să-mi tragă clopotele, jalnic cum le știe, căci fata lui am fost și nimănui rău nu am făcut...

Abia mai avu putere să-și strângă la sân copiii pentru cea din urmă oară.

— Drăguța mării, zise către copilă, vei veni de atâtea ori în deal, în cimitir, vei cânta peste mine, vei plânge și nu m'ai cunoscut... Apoi căzu zâmbitoare pe pernă... (Fata Clopotarului).

Această schiță — ca și „Voluntarul” — e de o duioșie dureroasă, căci e țesută din șoapte fără țarie, sub umbra morții, ce pune capăt oricărei năzuințe.

Naiv sau isteț; păfimaș, ispășindu-și păcatul dela proprii fii; sau răzbunător, ajungând până la ucidere, sau milos, până să-și dea viața pentru animalul pe care l-a crescut și îngrijit în truda sa, — țăranul din povestirile dlui Octavian Prie își inspiră dragoste, compătimire sau admirare. Harnic, sincer și religios până la superstiție, nădejdea sa e tot aceeaș de veacuri: pământ și boi, — așa cum atât de bine l-a întrupat poetul I. Pillat în „Vlad Plugarul”.

* * *

De țărșul vieții țărănești se leagă prin cărcei de amintiri tulșina vieții intelectualului ridicat din căsuța cu strașini de paie. Ca o a doua parte a volumului, se înmănunchiază câteva schițe, urmărind ascensiunea fiului de țăran intrat în școli.

Momentele hazlii ale primului an de școală, în sat, sunt încrestate în povestirea „Cum era să învățăm carte”.

— „Ăsta e i... Va să zică i...i...i...”

Striga Domnul de ne țuia urechile...

Incepeam cu toșii i...i...i...

— Zi măi Zaharie, mă nemernicule... Cască-ți gura Tănase...

— Tu de ce nu zici tare, ha?

Și Domnul îl prindea pe Silimină de păr de lângă urechi și-l ridică. Se subția glasul lui Silimină. La vârful degetelor la picioare... unde-l ridicase Domnul de păr, avea un glas ca acul: iii.. iii... iii...

— Vezi că știi?...“

Clipe de haz și fericire naivă ca în „La bobotează“ dar și momente de durere sfâșietoare, ca în „Ion Vlad“.

Intr'o limbă îngrijită, cu dialoguri naturale, aceste povestiri în ton minor, — cele mai multe despre „întâmplări și oameni din alte timpuri“ — sunt icoanele unei lumi trecute, pentru intelectuali, despre care nu mai vorbește decât „firul de iarbă și piatra din zid...“

* * *

„Dela sat mi-am luat rămas bun, căci firea m'a îndrumat spre hățaș, unde aud privighetoarea, unde bate frunza și gem adâncurile“.

(„Lateș-Jerffe“)

Cunoscător al vieții țărănești și al trecutului ei, d. Octavian Prie a încercat să prezinte în piesa „Jerffe“ una din scenele marelui tragedii a vieții țărănești din timpul stăpânirii maghiare. Și a reușit. Simplă în construcția ei, fără adânci dedesubturi psihologice, această piesă dramatică arată sbuciumul, încrestat în scurte dialoguri, care se continuă în cercuri largi în sufletul privitorului sau cititorului.

Viața românească, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, sub apăsarea oprimării străine, se furișă în șezători tainice la lumină de ceară sau la clăci de seceriș, când dorul tremura în cântec:

„Dorule tu știi ce știi
De tot la inimă vii...
Dorule tu faci ce faci
De tot la inimă tragi.“

Apăsarea, însă, înarmează brațe și ascunde în stăoini de codru pe flăcăii satelor — Lateș, Codreanu și ceilalți — *jerffe* ale îndrăznelii lor.

Conflictul se naște din ciocnirea a două lumi deosebite, inegale în tărie, dar cari își caută echilibrul: mândria și pofta de acaparare de pământ a grofului ungar și dârjirea țărânului român.

Dl. Octavian Prie lasă, însă, să se întrevadă înrudirea, în trecut, a celor două forțe: Feciorul de nobil, furând pe cea mai frumoasă fată din sat vrea să-i apropie iubirea:

Victor: Puteai ghici îndată... cât de mult te iubesc.

Marghioala: Nu-i șade bine unui boier să vorbească astfel.

Victor: Inchipuiește-ți că nu sunt boier, ci cutare fecior dela voi din sat.

Marghioala: Stăpâne, iar te joci cu suferințele mele. Ce ar face boierul cel bătrân dacă te-ar auzi vorbind astfel?

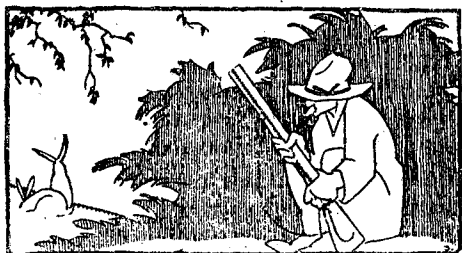
Victor: Nu te teme de nimic. Vreau să-ți spun mai mult: Tu vei fi a mea, chiar nevasta mea. Vreau să ne cununăm pe lege.

Marghioala: (speriată) Să nu mai grăiești astfel, că e vai de zilele mele. Dar ce vrei pentru Dumnezeu? Suntem noi de o seamă? Și-ți e iertat să te cobori până la mine? Și cum vrei să mă potrivească la strălucirea aceasta?

Victor: *Bunica mea ca tine a fost.*

Conflictul nu se termină cu învingere, ci cu paralelizarea, în viitorul necunoscut, a celor două forțe pentru ca să robiască alte și alte jertfe. Piesa dlui Octavian Prie reimprospetează amintirea trecutului de obidă, ce se cam șterge din minți.

GHEORGHE BIRIȘ

Cronica externă

Schimbarea de guvern în Spania

Guvernul Berenguer, chemat acum 14 luni să înlocuiască dictatura lui Primo de Rivera, a avut misiunea, ca restabilind pe rând libertățile publice și procedând la alegeri, să asigure tranziția între dictatură și un guvern constituțional.

În acest scop fixase pentru ziua de 15 Martie alegeri pentru „Cortes”, refuzând să declare însă viitoarele Camere drept constituante, ceea ce l'a pus în conflict cu majoritatea partidelor politice, cari cereau imperios ca legea fundamentală să fie radical modificată. Chiar monarhiștii considerau Constituția dela 1876 drept învechită, necuprinzând garanții serioase contra repețirii posibile a unei violări a drepturilor națiunii. Ei cerceau, în consecință, alături de celelalte partide, ca prerogativele Coroanei să fie îngădite, pretinzând că, după o dictatură de șapte ani, trebuia să se realizeze o adâncă reformă politică, care să asigure baze solide unei noi ordine constituționale și parlamentare, răspunzând tot odată aspirațiilor naționale.

Berenguer însă nu credea că poate acorda viitoarelor Camere caracterul unei veritabile Constituante, preconizând pur și simplu reînțoarcerea la Constituția din 1876, suprimată de către fostul dictator prin lovitura de stat din 1923. Aceasta nepărând însă suficient partidelor politice, partidele de stânga, precum și elemente din centru și chiar și din dreapta au hotărât abținerea totală dela alegeri, din care fapt rezultă că viitoarele Camere erau dela început lovite de discredit, nefiind compuse decât din partizani ai generalului Berenguer.

În fața acestei situații, guvernul Berenguer nu putea alege decât între trei soluțiuni: Să admită punctul de vedere al opoziției, să

proclame o nouă dictatură sau să demisioneze. Generalul, ne voinde să cedeze pe toată linia, înțelegând în același timp că instituirea unei noi dictaturi, în împrejurările de azi, față de surescitarea opiniei publice, era o imposibilitate, a preferat a treia soluție, demisionând.

* * *

Regele, primind dimisia, se găsea în fața unei probleme foarte grele, pentru că partidele politice erau profund divizate. Cele de stânga se declaraseră pe față republicane, iar entuziasmul monarhic al partidelor de dreapta era în scădere. În primul moment, Alfons XIII luă hotărârea să acorde puterea unui guvern de stânga, probabil pentru a diminua tendința republicană a acelor partide. În acest scop însărcină cu formarea cabinetului pe d. Sanchez Guerra, fostul șef al partidului conservator, trecut de curând în rândurile partizanilor Constituantei. Singura condiție pe care i-a pus-o regele a fost să concentreze toate forțele extremiste zicându-i: — „Înțeleg să reveniți aci cu toți acei cari pretind că sunt nemulțumiți de mine. Vreau un minister care să strângă la un loc pe bărbații politici cei mai depărtați de Coroană. Îi veți căuta până și în închisoare sau în ascunzișurile lor“.

În schimb, dl Guerra formulă pretențiunile: depline puteri, amnistie generală, Constituanta cu dreptul de a schimba regimul, un nou recensământ electoral, condiții acceptate de rege.

Străduințele fostului șef al conservatorilor au rămas însă zadarnice. El n'a reușit să obțină colaborarea republicanilor și socialiştilor cu toată vizita pe care a făcut-o în închisoarea din Capitală preveniților implicați în răscoalele dela Madrid și Iaca. Astfel n'a putut prezenta regelui decât o listă compusă din centriști și din câțiva neutri, înafară de partide.

O asemenea formațiune n'a fost însă acceptată de rege deoarece nu rezolva problema concentrării tuturor forțelor democratice și, căzând această soluție, s'a ajuns la altă combinație, un cabinet de amici ai regelui, prezidat de amiralul Aznar și compus din conservatori, liberali, centriști și personalități neînregimentate politicește, cum este cazul chiar al noului președinte de consiliu, care a comandat până în ultimul moment flota de război spaniolă.

* * *

În noul cabinet figurează trei foști președinți de consiliu și anume. Contele Romanones, șeful celei mai importante fracțiuni a partidului liberal, grand de Spania și multimilionar, e considerat drept omul politic cel mai isteț al Spaniei. Se spune, că criza de acum a fost provocată de el, de acord cu fostul ministru Matos. Cei doi s'ar fi înțeles, așa se pretinde, nu numai asupra datei când să provoace criza, ci și asupra viitorului guvern. Dacă așa ar fi, în-

sărcinarea dată dlui Sanchez Guerra n'ar fi fost decât o manevră foarte abilă de-a câștiga timp, a sonda pe constituționaliști asupra adevăratelor lor intenții și a-i împinge la gesturi apolitice, cum a fost acela al vizitei lui Guerra în carcera Madridului.

Garcia Prieto, marchiz de Alhucemas, era președinte de consiliu în Septembrie 1923, în momentul când Primo de Rivera a dat lovitură de stat, ordonând guvernului să demisioneze. „Pentru a veni la Madrid — lovitură se produsese la Barcelona — dl Rivera va trebui să treacă peste cadavrul meu!” ar fi exclamat atunci emfatic marchizul. Totuși a doua zi s'a supus. Ducele de Maura, noul ministru al muncii, este fiul întâi născut al marelui bărbat de stat conservator, Antonio Maura. El a moștenit principiile politice ale părintelui său, pe când fratele său, don Miguel Maura a trecut în lagărul republican și se află azi în închisoarea din Madrid inculpat pentru rebeliune.

Dintre ceilalți miniștri, contele de Bugallal este succesorul lui Sanchez Guerra la șefia partidului conservator, iar marchizul de Hoyos a fost până acum primar al Capitalei și este un amic personal al regelui. În guvern sunt și trei oameni noi, profesorul Gascon y Marin la instrucția publică, avocatul Ventosa la comerț, care intră în cabinet ca reprezentant al regionalistului catalan Cambo, și la lucrările publice, don Juan de la Cierva. Cel din urmă are reputația unui reacționar feroce; el este tatăl inginerului cu același nume, inventatorul aeroplanului autogir.

* * *

Ministerul cel nou, lipsit cu totul de omogenitate, constituie o a doua etapă în calea spre normalizarea politică a Spaniei. Ca atare nu va putea avea decât o durată limitată de tranziție, cu un singur scop: pregătirea și efectuarea alegerilor pentru Constituantă. Rămâne de văzut, dacă aceste alegeri vor fi destul de libere, pentru ca guvernul să poată obține participarea elementelor înaintate, care sunt hotărâte să nu se prezinte în fața urnei, decât dacă va exista garanția acestei libertăți.

Cu toată lipsa de omogenitate a guvernului, membrii noului cabinet au reușit să cadă de acord asupra unui program de realizări imediate. Primul punct al acestui program este recunoașterea formală, că viitoarele Camere vor fi constituante, având atribuții limitate și puțină de-a reforma întreaga constituție. Este aceasta o concesie făcută stângei, pentru a obține participarea ei la alegeri.

Celelalte puncte de program sunt următoarele: 1. Decretele legi din timpul dictaturii vor fi abrogate; 2. Alegerile generale vor avea loc în Iunie, după ce în prealabil, în April și Mai, se vor efectua alegeri comunitare și județene; 3. Absolută libertate în alegeri, guvernul fiind hotărât să nu tolereze nici o turburare a ordinii publice, reprimând orice tentativă care ar avea de scop să impue prin violență voința unei minorități; 4. Stabilizarea pesetei; 5. Economii severe; 6. Examinarea gestiunii guvernelor de dictatură, fără spirit

de represalii, însă cu sentimente de justiție; 7. Rezolvirea chestiunii catalane și facultatea pentru una sau mai multe provincii să se constituie în regiune. Se dă astfel satisfacție autonomiștilor din Catalonia, sperând să se pună capăt unei agitații periculoase, care amenința integritatea națională.

* * *

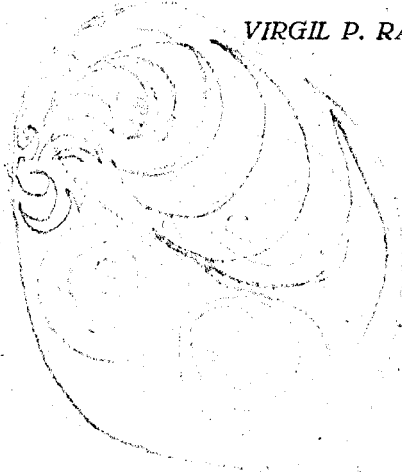
Care este însă atitudinea opoziției? Față de importanța faptului, că elemente de valoare s'au strâns în jurul regelui pentru a salva monarhia, opoziția se găsește în desavantaj, prin faptul că este adânc divizată, nefiind nici de cum fixată și înțeleasă asupra unui acțiuni în comun. Evenimentele, de altfel, s'au desfășurat atât de repede, încât opoziții n'au avut vreme să se reculegă și să ia o hotărâre. Ei așteaptă să vadă cum se va comporta guvernul, dacă în adevăr înțelege să-și execute programul pe care și l'a fixat.

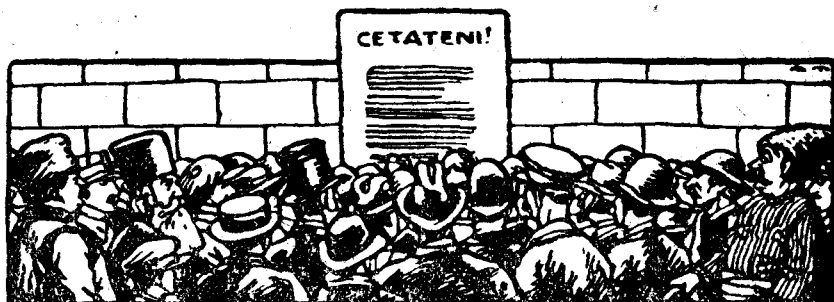
În lagărul guvernamental există încredere în reușita acțiunii ministeriale. Președintele de consiliu a declarat că este ferm hotărât să reprime orice tentativă de dezordine, fără a eși din legalitate și că va proteja pe rege, orice s'ar întâmpla.

O bună impresie a produs mai ales următoarea declarație a conțelului Romanones făcută presei: „Nu avem decât o singură dorință, să facem pe toți să înțeleagă că, de azi înainte, reintrăm în viața normală, terminându-se în mod definitiv cu dictatura și cu regimul excepțional“.

În orice caz, ministerul cel nou a produs o ușurare în Spania, deocamdată cel puțin. Un corespondent al unui ziar italian scrie chiar că „niciodată Spania n'a fost mai liniștită ca acum“. Aceasta nu înseamnă că toate dificultățile au fost învinse. Este sigur însă că, dacă guvernul va fi la înălțime, ținându-și făgăduelile solemne ce le-a făcut, el va putea să salveze Spania de revoluția de care este încă amenințată.

VIRGIL P. RÂMNICEANU

Cronica politice interne

Imprumutul rușinos

Niciodată o tranzacție financiară a unui stat liber nu s'a încheiat în împrejurări mai umilitoare. De mai bine de o lună, ministrul nostru de finanțe și-a mutat domiciliul la Paris, pentru a trata un mizerabil împrumut, de pe urma căruia, după atâta zgomot și energie, nu vor intra în țară, efectiv, mai mult de 4 miliarde lei.

Pentru a ajunge în stăpânirea acestei sume modeste, care nu reprezintă nici măcar bugetul României pe o lună, d. Mihai Popovici, având depline împuterniciri din partea guvernului actual, s'a arătat gata să semneze, ce ochii închiși, orice angajamente i s'ar fi cerut. Finanțele publice, sub prevăzătoarea cărmuire național-tărănistă, stau atât de rău, încât, dacă pertractorul d. Mihai Popovici s'ar fi întors cu mâna goală, ar fi urmat, iremediabil, o penibilă cerere de declarare în stare de faliment. Acesta-i curatul adevăr, pe care-l mărturisesc toți câți cunosc situația incasărilor pe primele luni ale anului de față; aceasta-i realitatea, ale cărei consecințe le resimț cu deosebire funcționarii publici, rămași cu salariile neplătite încă din luna Decembrie.

Așa, termenul fatal al bancrutei a fost împins înainte cu câteva săptămâni. În schimb, am luat asupra noastră o sarcină grea de 8 miliarde lei (după ce nu primim, în numerar, decât jumătate), am fost nevoiți să lichidăm cu revolverul la tâmplă o mulțime de litigii conexe, și am acceptat să prelungim cu încă doi ani regimul controlului străin la Banca Națională.

E în afară de orice îndoială, că nenorocita cărmuire național-tărănistă avea neapărată nevoie de această umilitoare tranzacție financiară. Alminteri, formalitatea înmormântării sale n'ar mai fi întârziat nici 24 de ore. Se pune, însă, întrebarea: Era constrânsă România să accepte cu orice preț împrumutul jalnic tratat de d. Mihai

Popovici? Nu exista oare altă soluție pentru a ieși din impasul de astăzi, decât contractarea unei obligații de opt miliarde lei, pentru a primi, de fapt numai patru? Nu se gândește nimeni, că, în definitiv, anuitățile acestui împrumut de 8 miliarde lei vor trebui să fie trecute în coloana cheltuielilor anuale ale țării, îngreunând și mai mult echilibrarea cumpenei bugetare? Numai feciorii de bani gata nu și pun niciodată problema viitoarei scadențe ale cambiilor pe care le semnează. Numai feciorii de bani gata iscălesc pentru o sumă dublă decât aceea pe care o primesc. Numai feciorii de bani gata trăiesc din datorii.

D. I. G. Duca a numit cândva pe național-țărăniști: feciorii de bani gata ai votului universal. Comparația pare că se verifică. Dar consecințele le suportă țara întregă, care va plăti scump, vreme de 40 ani, capriciul nefericitei experiențe de astăzi...

Lovitura împotriva Băncii Naționale

S'a comentat în felurite chipuri „demiterea“ dlui D. Burillianu din postul de guvernator al Băncii Naționale. Chestiunea a fost discutată în două ședințe la Cameră și a ocupat câteva zile de-arândul, mai multe pagini ale gazetelor din Capitală. Atâtea interpretări greșite s'au strecurat printre rânduri, încât o punere la punct ar fi necesară. Poate se va hotări s'o întreprindă d. D. Burillianu însuș.

Îată cum stau în realitate lucrurile.

În raportul, plin de inexactități, pe care d. G. Mironescu l'a adresat Suveranului, se afirmă că d. D. Burillianu „a încercat să creieze un conflict între guvern și Banca Națională cu tendința de a împiedica realizarea împrumutului“. Această acuzare conține, în întregimea ei, cel mai flagrant neadevăr. D. D. Burillianu n'a încercat să creieze niciun conflict, căci a existat, de fapt, o deosebire de vederi între guvern și consiliul Băncii Naționale în ceea ce privește condițiile împrumutului tratat de d. Mihai Popovici pe piața Parisului. Această deosebire de vederi, consemnată în hotărârile luate de consiliul Băncii Naționale, se referea la chestiunea prelungirii controlului străin, asupra căreia guvernul se grăbise să cedeze, fără a încerca măcar să trateze înlăturarea ei. Faptul, că s'a putut obține o ameliorare în această clauză, în urma atitudinii ferme a Băncii Naționale, dovedește cât de puțin îndreptățită era pripeala guvernului.

I s'a servit astfel dlui G. Mironescu o lecție de demnitate, pe care n'a putut s'o înghită. Furia acestui bărbat politic improvizat, — alături de destul de pașnic în numeroasele sale ore libere, — nepuțând să se abată asupra Băncii Naționale s'a concentrat asupra dlui D. Burillianu, ca cel mai înalt exponent al aceleia. Și, fiindcă era nevoie, totuși, de un pretext, d. G. Mironescu s'a legat de o telegramă pe care d. D. Burillianu a trimis-o Băncii Franței, și prin care nu făcea altceva decât să confirme o formulă adoptată de consiliul Băncii Naționale în ultima lui ședință.

Anemic pretext pentru o ilegalitate atât de îndrăzneată! D. Octavian Goga a demascat la Cameră fățărnicia cu care s'a încercat camuflarea nemai-pomenitei lovituri, arătând că dlui C. Angelescu i s'a propus postul de guvernator al Băncii Naționale încă din ziua de 6 Martie, pe când telegrama, cu care se justifică „revocarea” dlui D. Burillianu a fost expediată la 8 Martie, adică două zile mai târziu!

Brutalitatea nesocotită a guvernului Mironescu lovește, deci, direct în independența Băncii Naționale, aducând serioase pagube creditului românesc în fața străinătății. Urmările nu vor întârzia să se arate.

Consfătuirea dela Cluj

Deputații și senatorii din majoritate, „aleși în circumscripțiile din directoratele Cluj și Timișoara”, s'au întrunit Dumineca trecută la Cluj, răspunzând unei convocări lansate de d. Al. Vaida în calitate de președinte al organizațiilor național-țărăniște din Ardeal și Banat. Acest eveniment politic, despre care se presupune că va avea importante consecințe, a fost comentat în diferite chipuri, căutându-i-se adevărata semnificație.

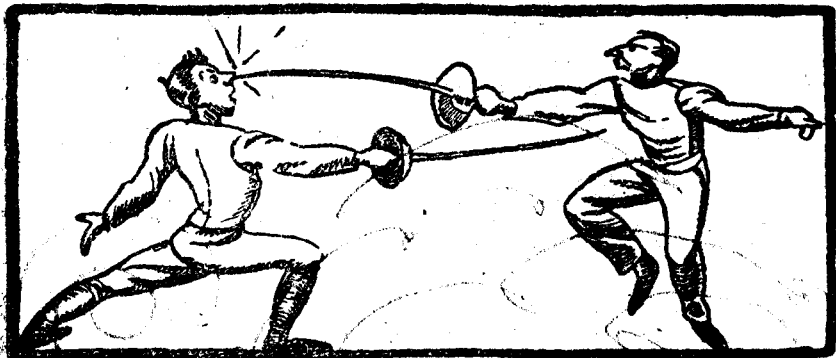
S'a afirmat astfel că ramura transcarpatină a partidului dela putere ar fi profund nemulțumită de tratamentul, ce i se aplică de tovarășii țărăniști, fiind hotărâtă să pună iar în discuție buclucașa chestiune a raportului de forțe dintre cele două tabere. O consfătuire a parlamentarilor ardeleni și bănățeni fusese anunțată încă dela începutul săptămânii. Un emisar al nemulțumiților s'a dus în misiune specială la d. Al. Vaida, spre a-l convinge să vină în Capitală, unde prezența sa a devenit necesară.

La această invitare, d. Al. Vaida a răspuns în mod demonstrativ, convocând pe parlamentarii ardeleni și bănățeni la Cluj. Înțelesul acestei atitudini nu poate să scape nimănui. D. Al. Vaida și-a ales din nou domiciliul său politic în capitala Ardealului.

Semnalul concentrării regionaliste a fost dat. Deocamdată, nu s'au auzit decât câteva mârâieli împotriva frunțașilor țărăniști și nu s'au ales decât câteva comisii de parlamentari ardeleni, cari să controleze activitatea miniștrilor „regățeni”. Dar d. Valer Moldovanu, candid ca totdeauna, nu s'a sfiit să vorbească despre „interesele neglijate ale Ardealului”, exprimând astfel o frântură din cântecul care va reîncepe cu primul prilej. Noi știm foarte bine, că dnii Iuliu Maniu și Al. Vaida urmăresc deslănțuirea, cu mai multă pasiune ca în trecut, a unei propagande separatiste, crezând că în acest fel își vor reface la ei acasă popularitatea grav afinsă de efectele unei guvernări nenorocite. Corifeii fostului comitet de-o sulă se pregătesc să pornească iar la luptă împotriva vechiului Regat, pe care intenționează să-l facă responsabil de nereușita cărmuirii lor.

Viitorul va arăta în scurtă vreme, dacă am fost profeți mincinoși. Să vie odată opoziția, — și veți vedea...

A. H.

GAZETA RIMATĂ

S'a făcut, — nu s'a făcut...

Împrumutul, care era definitiv compromis
pe când revista se găsea subî tipar, a
fost realizat în momentul când numerile
au pornit la legătorie.

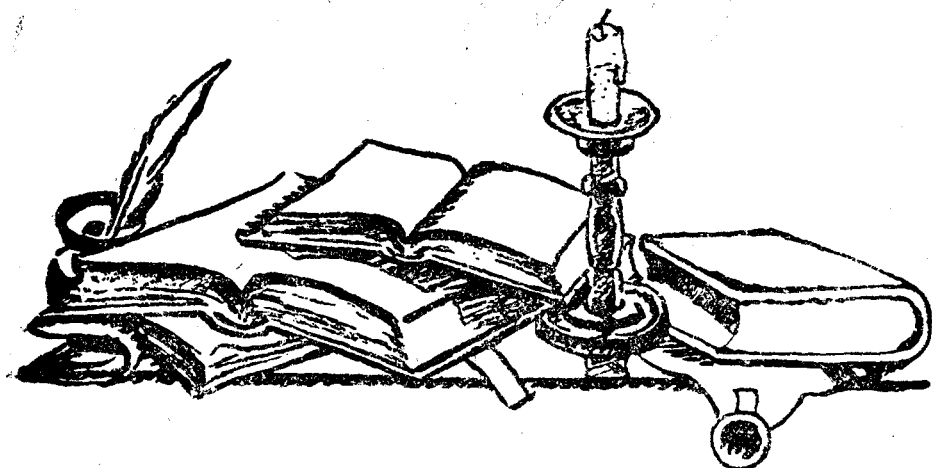
*Când într'o zi s'a dumirit
Că lada țării s'a golit,
Și abia mai sunt câteva sute,
Porni Mihai să se împrumute.
A luat bilet pentru Simplon,
L'au dus ai lui pân' la vagon,
I-au dat, cum trebuise, procură,
Madgearu l'a pupat pe gură
Și-i poartă peste tot năroc,
Și trenul s'a utârît din loc,
Și vocea lui a sosit, domoală:
— „Să nu te întorci cu mâna goală!”*

Trecură zile, săptămâni,
Copiii-ajunseră bătrâni,
Și lumea întreba: „Se face?”
Sau nu se face?” — Mihai tace!
Mihai tăcea, că nu știa,
Că'n fiecare zi cerea,
Făcea memorii și petiții,
Primea doar clauze și condiții,
Noi așteptam și nu credeam,
Dădeam din cap și exclamam:
— „De astea să le spui lui mutul,
Nu se mai face împrumutul!...”

Dar iată, totuș, că 'ntr'o zi,
Un zvon prin lume se-auzi,
Aproape să nu-i dai crezare,
S'a întâmplat minune mare,
Că împrumutul s'a făcut!
(N'o luăm din nou dela 'nceput?)
Străinătatea nu ne arde
Decât cu patru-cinci miliarde,
Primim vreo cinci, iscălim opt,
Mânca-ți-ai împrumutul copt,
Suntem săraci, dobânda-i grasă, —
Intoarce-te, Mihai, acasă!

ION COMISION

— agent de schimb și expert
financiar —

ÎNSEMNĂRI

D. Mironescu e energic. — S'a-isprăvit cu domnul care râde! D. G. Mironescu, cel mai dulce prim-ministru din câți a avut vreodată România, s'a transformat fără veste într'un bărbat violent, capabil de cele mai brutale gesturi. A fost de-ajuns o singură ilegalitate neroadă pentru a realiza această surprinzătoare schimbare.

E drept, că înainte de a proceda la așa numita „desărcinare“ a dlui D. Burillianu, amabilul președinte al Consiliului a încercat să pună în practică maniera blândă. Numai după ce guvernatorul Băncii Naționale a respins cu dispreț târgul ce i se propunea, — un post de ministru plenipotențiar în schimbul demisiei, — d. G. Mironescu a ales calca brutală a volniciei. Vina, prin urmare, rămâne a dlui D. Burillianu. Dacă ar fi fost ceva mai maleabil, totul s'ar fi aranjat după cea mai discretă formulă a compromisurilor între patru ochi, și d. Ct. Mironescu n'ar fi fost nevoit să procedeze

împotriva temperamentului cu care l'a înzestrat natura.

Din păcate, însă, energia zâmbitorului președinte de Consiliu, grefată după metoda Voronof pe o flagrantă călcare a legii, are ca punct de plecare falsificarea cea mai îndrăznească a adevărului. În declarația făcută la Cameră, d. Octavian Goga a adus în această privință o precizare senzațională, spunând:

— „Sau produs două fapte, cari aruncă o lumină caracteristică asupra nivelului moral politic al guvernului actual și sunt menite să dea țării și străinătății impresii penibile asupra stărilor dela noi. Aceste fapte justifică prezența mea astăzi la tribuna Parlamentului. Iată-le: a apărut raportul d-lui președinte al Consiliului de miniștri către M. S. Regele, în care d-sea explică pe larg măsura luată și cere M. Sale agreementul pentru „modul său de a vedea“. Citind acest raport, constat

că, în afară de câteva muștrări vagi și confuze, d. președinte al Consiliului n'are de imputat dlui D. Burillianu decât o singură pretinsă vină, pe care, cu mult lux de amănunte, o desvultă, ca fiind unicul și decisivul argument al faptului penibil. Este telegrama d-lui Burillianu către Banca Franței, de Duminică 8 Martie.

Nu voi intra în examinarea peripețiilor acestei telegrame. Lucrul s'a făcut ieri la Cameră și va avea să fie lămurit de justiție, la timpul său. Vă rog însă să binevoii a reține din raportul d-lui președinte al Consiliului, când s'a produs telegrama: Duminică 8 Martie.

Al doilea fapt nou, este declarația d-lui C. Angelescu, făcută reprezentanților presei, ieri, Marți, 10 Martie, pe care o reproduc din ziare. D. C. Angelescu a declarat, că în adevăr Vineri la 6 Martie a fost solicitat de primul ministru să primească funcțiunea de guvernator. Vă rog, deci, în slujba adevărului să rețineți această extraordinară cronologie: crima imputată d-lui Burillianu s'a produs la 8 Martie, iar propunerea d-lui președinte al Consiliului de a-l înlocui poartă data de 6 Martie. Din această simplă însușire de date, fără nici o specială retorică, întreaga chestiune apare într'o lumină nouă și se clasează în mod definitiv în mintea tuturor că manopera dela Banca Națională este o inscenare frivolă de politicianism meschin și profitor.

Dar pe lângă această rușine mai este și o latură mult mai gravă, fiind atrasă și persoana M. Sale Regelui în această chestiune. Revocarea d-lui Burillianu s'a făcut în baza unui raport prezentat M. Sale și întemeiat pe un fals, fiindcă lucrurile au fost hotărâte înainte și toată argumentația este ulterioară acestei hotăriri.

Concluzia este deci pe cât de tristă, pe atât de logică. M. S. Regele a fost înșelat în buna credință a Sa și primul ministru a biruit printr'o minciună."

Un decret regal, care va trebui remaniat. — În lămuririle autorizate ale d-lui

Vasile Goldiș, relative la repeteta încercare a d-lui Cicio-Pop de a falsifica adevărul istoric, ca să poată fi declarat senator de drept într'o calitate pe care n'a avut-o niciodată, — aceea de președinte al adunării naționale din Alba Iulia — este o constatare de gravitate excepțională: M. Sa Regele Carol II a fost indus în eroare de către sftnicii săi, când a conferit d-lui Pop-Cicio decorația cea mai mare întemeindu-se tocmai pe afirmațiunea certată cu adevărul, că el ar fi fost președintele adunării naționale dela 1 Decembrie 1918. Dl V. Goldiș subliniind acest moment penibil, face cu drept cuvânt reflexiunea că „Regii foarte adesea cad jertfă unor sftnici mincinoși“.

De câte ori se întâmplă însă astfel de cazuri regretabile, adevărații patrioți, respectuoși pentru adevăr și gata de sacrificiu pentru biruința lui, au datoria să apeleze dela *Regele rău informat la Regele bine informat*.

În cazul de față nu ne îndoim, că M. S. Regele Carol II, hotărît a izgoni politica minciunii și a falsificărilor din viața Românicii, înlocuindu-o cu politica adevărului și a sincerității, va fi bucuros să primească informațiuni exacte și să remanieze decretul, pentru care semnătura i-a fost smulsă din partea unui sftnic lipsit de conștiință, prin astfel de mijloace penibile.

Oricare guvern ar urma imposibilei înjghebări actuale, prezidate de d. G. Miromnescu, va trebui să țină seamă de cele două verdicte uniforme ale Curții de Casajie și să propună M. Sale Regelui Carol II rectificarea decretului întemeiat pe falșul neîndoielnic, constatât de supremul for judecătoresc al țării.

Socialiștii despre stările din Rusia. — Dl Vandervelde, șeful socialiștilor belgieni și fost ministru de externe, a făcut de curând o călătorie în Rusia, în Siberia și China. Înapoiat în Belgia și-a rezumat impresiile culese în raiul bolșevic, publicându-le în principalele ziare belgiene.

„Vara aceasta, — scrie Vandervelde — la trecerea mea prin Moscova, am putut să constat reale sforțări de refacere: construcții de șosele, căi ferate și case pentru muncitori, adevărate eforturi de industrializare după metode importate din America. Acest spectacol sugerează observatorului întrebarea: De unde își procură Sovietele resursele? Străinătatea nu acordă împrumuturi. Atunci? Cum guvernul Sovietelor posedă monopolul comerțului exterior, vinde în afară sub prețurile mondiale. Acesta este faimosul „dumping”, de care s'a vorbit așa de mult. Altă resursă: impozitele care sunt exorbitante și taxele indirecte. Singur cumpărător, statul nu plătește țăranului decât prețuri foarte joase; singur vânzător, el impune populației prețuri foarte ridicate. Pe această cale își procură fondurile de care are nevoie pentru lucrările întreprinse de echipare industrială”.

„Un fapt sigur este că *condițiunile de existență în U. R. S. S. nu sunt nici ușoare nici agreabile. Salarii scăzute, produse manufacturate de proastă calitate în cantitate prea mică și vândută foarte scump.* Comerțul de detaliu a fost suprimat. Impresia este penibilă când te preumbli, la Moscova de pildă, constatând insuficiența organizației sovietice care obligă populația să facă coade interminabile în fața magazinelor, ce se golesc repede”.

Di Vandervelde își exprimă apoi convingerea că *„muncitorii occidentali n'ar suporta nici cincisprezece zile un asemenea regim de opresiune, care nu lasă să subsiste nici un fel de libertate, supunând viața individuală unei reglementări perpetue și ne oferind decât un standard de viață insuficient”.*

Ne putându-se bănuși absolută bună credință a socialistului Vandervelde, nu mai e nevoie de nici-un comentariu.

Tara foamei. — Mărturia fostului ministru belgian este de altfel complectată și întărită de următoarea scrisoare publicată de ziarul *Sozialiceski Vestnik* din Praga: „In

jurul nostru, nu există decât oameni pe jumătate infomețați — scrie corespondentul din Moscova. Acei cari au de lucru mă-năncă, însă rari sunt aceia cari mănăncă ca să se sature, în afară de străini și de înalții funcționari sovietici. Această subalimentare permanentă indispuce populația și o irită în grad superlativ. Ceiace este îngrozitor, e că natalitatea scade, individul având o singură preocupare aceia de a-și procura o bucăciță de pâine. La începutul revoluției, foamea era suportată mai ușor; exista un fel de romantism, în speranța unor zile mai bune, pe când azi s'a pierdut orice speranță.

„Ne nutrim foarte rău. Restaurantele sunt murdare, se servesc lucruri mai proaste decât în închisorile vechiului regim. Înghețăm în ospătării ca și pe străzi. În casele care posedă încălzire centrală, se încălzește abia atât cât să nu plesnească țevile. Foarte rar ai șansa să poți cumpăra lemne la cooperativă. În coridoare este frig, cabinetele sunt îngrozitor de murdare. Îmbrăcămintea călduroasă de lână nu este la îndemâna muritorilor obișnuiți. În Noembrie, s'a dat câte patru metri de stofă posesorilor de livrete; în Decembrie ni s'a făgăduit un mosorel de ață. Când eșim pe stradă punem pe noi tot ce avem cald în casă. Încălțămintea este detestabilă. Ghetete noi servând pe un preț excesiv pe piață; la cooperativă este mai greu de-a obține un bonde încălțăminte decât de-a câștiga la loteria sovietică; iar în ce privește ghetetele vechi, ele nu pot fi reparate decât în atelierele stațului, ceia ce cere un timp îndelungat, trebuie să-ți aștepți rândul o lună, o lună și jumătate. O pereche de pingele costă 700 până la 1000 de lei. Ghetete de păsle se vând la bazar cu 1300—2000 franci francezi (9—14000 lei).

„Toate acestea, pentru a-și asigura o viață amărită, animalică, pe jumătate dedicată foamei. Procesul „sabotorilor” a dovedit cât de fără margini este adaptarea omului cu toate. S'a văzut cum oameni, ca să-și salveze nefericita lor viață, au fost capabili să-și scuipe singuri în față, acu-

zându-se de cele mai grozave crime, pe cari nu le comiseseră, dezonorând activitatea lor științifică din trecut“...

De ce dăinuiesc aceste nenorocite stări în Rusia? Lipsesc în adevăr alimentele, ori conducătorii bolșevici infometează dinadins populația, pentru a-i slăbi rezistența?

Se pare că explicația este cea din urmă, pentru că iată ce afirmă cunoscutul mare industriaș german Arnold Rechberg în numărul dela 22 Februarie a. c. al ziarului *Neues Wiener Journal*: — „In anul 1919 întâlnind pe Walter Rathenau, care tocmai eșea dela ambasada sovietică, acesta mi-a redat îngrozit următoarele declarații ale ambasadorului sovietic, Radek: „*Noi bolșevicii vom lăsa să flămânzească pe muncitorii noștri și dacă se vor revolta, îi vom măcelări cu mitralierele. Muncitorul, care are de toate, devine pretențios și revoluționar. Lucrătorul însă, care suferă de foame, și trebuie să se căznezească toată ziua pentru a putea îmbruca seara o fărâmă de pâine, lucrătorul lipsit de drepturile politice și care se teme că la cea mai mică protestare va fi împușcat, acela își vede de treabă și nu se gândește la revoluție.*“

Un ministru, nu ca ai noștri. — Chestiunea atât de delicată și turburătoare a înmulțirii peste măsură a celor fără de lucru, preocupă atât pe economiști cât și pe oamenii politici.

S'au emis diferite propuneri. D. Lloyd George, de pildă, preconizează lucrări mari de edilitate, repartizate pe un lung șir de ani, pentru a da de lucru șomerilor, ceea ce, de altfel, nu rezolvă problema decât pentru un timp limitat, fiindcă terminându-se, după un timp anumit aceste lucrări, chestiunea se va pune din nou. Afară de aceasta, câți din cei aproape trei milioane de șomeri englezi vor găsi de lucru pe această cale?

Alții speră să rezolve criza prin înfăptuirea „Uniunii europene“, ceea ce de asemenea nu este sigur, dovadă că în Statele Unite ale Americii, după modelul cărora se

dorește această uniune europeană, există de asemenea șomeri și încă mai mulți poate decât în Europa.

În sfârșit, unii propun emigrarea în massă a șomerilor în țări cari duc lipsă de mână de lucru, în special în America de Sud. Cu un asemenea proiect a apărut în fața opiniei publice din Austria, un ministru în activitate, dl. Thaler, care nu se mărginește însă să elaboreze proiectul, ci se oferă să demisioneze, să renunțe la situația politică și materială ce și-a creat în patria sa, să se pună în fruntea viitorilor emigranți și să creieze, în America de Sud, posibilități pentru a absorbi un număr oarecare de șomeri austriaci.

În acest scop, ministrul Thaler propune formarea unei societăți cu un capital de două milioane shilingi, aproximativ 46 milioane lei, din care să se poată cumpăra teritorii întinse într'unul din statele Americii de Sud, să se finanțeze transportul peste ocean a 200 de șomeri țărani (există și de aceștia în Austria), cari să pornească la imediata defrișare a terenurilor cumpărate, creând loc cu timpul pentru alți câțiva mii.

Thaler intenționează, dacă societatea se va putea constitui, să plece încă în această primăvară în America, pentru a trata cu diferitele guverne asupra cumpărării de terenuri. În acest scop are de gând să se adreseze statelor din America de Sud, pentru că acestea sunt catolice și pentru că acolo există mai puțin pericolul de desnaționalizare pentru coloniști, decât în Canada de pildă.

Ministrul speră că într'o asemenea colonie austriacă, pe care o dorește „închisă“, adică neaccesibilă altor națiuni, să poată să-și găsească hrana, cu timpul, nu numai multe mii de fii de țărani, ci de asemenea medici și alți intelectuali, precum și meseriași și muncitori industriali. El crede că se vor putea plasa ușor o sută de mii de austriaci. Aceștia vor planta în primul rând bumbac și tutun, dar și alte plante tropicale. Ei vor păstra cu patria de

origină legături din cele mai întinse și permanente, printr'un continuu și direct schimb de mărfuri.

Acesta este în linii mari programul ministrului Thaler. Fără a încerca să discutăm posibilitățile unei asemenea realizări, în calea căreia stau numeroase impedimente, ne mărginim să revenim asupra faptului în adevăr extraordinar, că un ministru în funcțiune, nesilit de nimeni, se oferă să-și părăsească postul și patria sa, pentru a se pune în fruntea unei asemenea opere, am putea-o numi de caritate publică.

Fără de acest gest frumos, nu ne putem împiedeca de-a ne transporta cu gândul spre „reformatorii” noștri din partidul de la guvern, cari imaginează tot felul de planuri și reforme, le transformă în proiecte de legi, le fac să fie votate, pentru a fi apoi mutați la alte departamente, pe când reformele lor mult trâmbițate nu le aplică sau nu le poate aplica nimeni. Ele sunt modificate de succesorii reformatorilor; aceștia însă își continuă activitatea reformatoare la noile departamente ce le ocupă, cu aceleași urmări. Vezi marea reformă administrativă a dlui Vaida, pe care azi o modifică dl Mihalache, vezi legea spiritului a dlui Madgearu, pe care zadarnic se căzuște s'o aplice noul ministru de finanțe, pe când dl Madgearu își continuă opera sa reformatoare, făcând să se voteze legea pentru valorizarea cerealelor, pe care de asemenea n'o va putea aplica nimeni.

Cetățeni de onoare. — În ziarul *Dimineața* am citit știrea, provenită probabil din cea mai autentică sursă, că în consfătuirea de Duminecă a parlamentarilor ardeleni din majoritate, d. C. Angelescu, deputat de Caliacra, a fost proclamat... cetățean de onoare al Ardealului. Nu discutăm în ce calitate a putut micul sinedriu politic de la Cluj să acorde o asemenea distincțiune

originală; renunțăm a cerceta motivele pentru care Ardealul trebuie să fie recunoscător dlui C. Angelescu, și nu întrebăm dacă mai poate să existe o cetățenie *provincială*, în afară de aceea care, ne leagă pe toți, — cu cel puțin tot atâta onoare, — de *integralitatea* pământului României întregite. Luăm lucrurile așa cum sunt. Și ne așteptăm ca în foarte scurtă vreme, sub forma unui schimb de politeți, d. Alex. Vaida să fie proclamat la rândul său președinte (tot de... onoare, dacă voiți) al comitațiilor din Cădrilater.

Invincibilul. — Toată opinia publică românească e de părerea, că prin felul scandalos cum a condus tratativele pentru împrumut, — grăbindu-se să accepte condițiuni umilitoare, pe care bancherii străini s'au arătat dispuși să le atenueze la intervenția Băncii noastre Naționale, — d. Mihai Popovici s'a descalificat singur pentru un termen cel puțin tot atât de lung cași al împrumutului. Numai *Patria* din Cluj, leșinată pe jumătate de admirație în fața unei fotografii din finerețe a stăruitorului mântuitor de deficite și comisioane, îl proclamă solemn: „Omul care n'a putut fi învins.” Despre aceasta ar putea să se povestească mai pe larg d. Kira Kirschen de Bellagio, care (ce desagreabilă coincidență!) tocmai acum s'a apucat să publice prin gazete unele destăinuirii foarte interesante cu privire la rolul dlui Mihai Popovici în faimoasa afacere a concesiunii chibriturilor românești suedezului Krueger, dl Kira de Bellagio, în calitate sa de intermediar al acestei tranzacții filantropice, s'ar părea că știe multe de tot, și că s'a hotărât să spună câte ceva. Abia în urmă vom fi în măsură să aflăm în ce sens actualul ministru de finanțe al României (spre cinstea ei) merită să poarte porecla *Patriei*: „Omul care n'a putut fi învins.” Să fii mai tare decât d. Kirschen, — e ceva!